

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

TAP OG MISLIGHOLD I BANKER

Per 31. mars 2024

1. Hovedinntrykk	3
2. Brutto utlån	5
2.1. Lavere utlånsvekst i både person og- bedriftsmarkedet	5
2.2. Økning i utlån med vesentlig økt kredittrisiko	6
3. Tapsavsetninger	7
3.1. Stabil utvikling i bankenes samlede avsetningsgrad.....	7
3.2. Noe lavere avsetningsgrad i trinn 3	7
3.3. Avsetningsgraden uendret i personmarkedet og marginalt opp i bedriftsmarkedet.	8
4. Misligholdte utlån	9
4.1. Økt betalingsmislighold, men samlet misligholdsandel fremdeles lav	9
4.2. Noe høyere misligholdsandel i personmarkedet, marginal nedgang i bedriftsmarkedet.....	10
4.3. Økt misligholdsandel i flere næringer	11
5. Tapsavsetninger på misligholdte utlån	12
5.1. Lavere tapsforventninger for misligholdte utlån	12
5.2. Redusert avsetningsgrad for misligholdte utlån både i personmarkedet og bedriftsmarkedet.....	13
6. Betalingslettelser	13
6.1. Andelen utlån merket med betalingslettelser økte i første kvartal, men er uendret siste år	13
6.2. Svak økning i betalingslettelser i personmarkedet, marginal nedgang i bedriftsmarkedet.....	14
7. Resultatførte utlånstap	15
7.1. Lavt tapsnivå i bankene, men økning siste år.....	15
7.2. Lavere tapsnivå i flere næringer i starten av 2024	15
Vedlegg	17
Vedlegg 1: IFRS 9.....	17
Vedlegg 2: Datagrunnlag	17

1. Hovedinntrykk

Andelen utlån med vesentlig økt kredittrisiko (dvs. utlån i trinn 2 og 3 iht. IFRS 9, se faktaboks nedenfor) var 10,2 prosent for bankene samlet ved utgangen av første kvartal 2024, opp fra 9,0 prosent ett år tidligere. Utviklingen skyldes i all hovedsak en økning i andelen utlån i trinn 2, dvs. utlån med vesentlig økt kredittrisiko som ikke er kredittforringet. Andelen utlån i trinn 2 økte i samtlige bankgrupper. De resultatførte utlånstapene utgjorde 0,16 prosent (annualisert) av utlånsvolumet i første kvartal, opp fra 0,06 prosent i samme periode året før.

Renteoppgangen og prisveksten har svekket den finansielle stillingen for mange personer og bedrifter, og bidratt til økt kredittrisiko i bankene. Flere indikatorer for kredittkvalitet har likevel ikke hatt vesentlige utslag foreløpig:

- Tapsavsetninger som andel av utlånsvolumet var ved utgangen av første kvartal 2024 uendret fra året før for utlån til personkunder, og marginalt høyere for utlån til bedriftskunder. I Finansielt utsyn juni 2024 minnet Finanstilsynet om viktigheten av at bankene tar tilstrekkelig høyde for tapene som kan oppstå fremover.
- Andelen av utlånsvolumet som er misligholdt var 1,4 prosent ved utgangen av første kvartal 2024, marginalt høyere enn samme tidspunkt året før. Betalingsmisligholdet har økt i denne perioden, mens andre misligholdte utlån har blitt redusert. Samtidig har samlet mislighold gått opp i flere næringer. For gruppen av mindre banker har andelen misligholdte bedriftsutlån økt hvert kvartal det siste året, til et høyere nivå enn i de større bankene.
- Andelen av utlånsvolumet som har betalingslettelser, herunder avdragslettelser, har så langt vært lite påvirket av økt inflasjon og rente. Det siste året har andelen for bankene samlet økt svakt i personmarkedet og blitt marginalt redusert i bedriftsmarkedet.

Definisjoner

Brutto utlån

Balansførte utlån til kunder før tapsavsetninger. Utlån overført til deleide OMF-foretak er ikke inkludert siden bankene ikke rapporterer tap og mislighold på disse.

Utlån med vesentlig økt kredittrisiko

Brutto utlån til kunder klassifisert i trinn 2 og 3 etter IFRS 9. Utlån med vesentlig økt kredittrisiko som ikke er kredittforringet skal plasseres i trinn 2, mens trinn 3 skal benyttes når kredittrisikoen har økt så mye at lånet anses kredittforringet.¹

Tapsavsetninger

Tapsavsetninger på utlån til kunder, som inngår i og reduserer utlån til og fordringer på kunder i foretakenes balanse. Rapporten analyserer tapsavsetninger i prosent av brutto utlån på hvert IFRS 9-trinn og samlet for alle trinn.

Misligholdte utlån

Ifølge artikkel 178 i kapitalkravsregelverket (CRR2) skal et utlån regnes som misligholdt dersom et betalingskrav har forfalt med mer enn 90 dager og beløpet ikke er uvesentlig (betalingsmislighold), eller dersom det er lite sannsynlig at motparten vil være i stand til å innfri forpliktelsene sine (andre misligholdte utlån)². Forordningen er gjort gjeldende i Norge gjennom § 2 i forskrift om kapitalkrav og nasjonal tilpasning av CRR/CRD IV (CRR/CRD IV-forskriften). Den europeiske banktilsynsmyndigheten (EBA) har publisert retningslinjer (GL-2016-07) for hvordan bankene skal identifisere mislighold, som norske banker og kredittforetak er forventet å etterleve. I rundskriv 4/2020 *Identifisering av misligholdte engasjement* viser Finanstilsynet til EBAs retningslinjer.

Betalingslettelser

Betalingslettelser er endring av en kontrakts tidligere betingelser og vilkår og inkluderer blant annet innvilgelse av avdragsfrihet, avdragsreduksjon, rentefri periode og forlengelse av løpetid. Størrelsen omfatter kun lån hvor låntaker har betalingsproblemer og hvor betalingslettelser ikke ville blitt innvilget dersom låntaker ikke hadde hatt betalingsproblemer.

Resultatførte utlånstap

De resultatførte utlånstapene består av konstaterte tap fratrukket inngang på tidligere konstaterte tap og endring i tapsavsetninger fra forrige periode. Rapporten analyserer resultatførte tap på utlån, ubenyttede kreditter og garantier som andel av brutto utlån til kunder. Tap på rentebærende verdipapirer er ikke inkludert i indikatoren. Rapporten baserer seg hovedsakelig på tall fra ORBOF³, der resultatførte tap ikke rapporteres sektorfordelt.

¹ Se vedlegg 1 for nærmere beskrivelse av klassifisering av utlån etter IFRS 9.

² Jf. kriteriene angitt av CRR art 178(3). Kriteriene er ytterligere presisert i EBAs Guideline on the application of the definition of default under Article 178 of Regulation (EU) No 575/2013 ([EBA/GL/2016/07](#)).

³ Se vedlegg 2 for nærmere beskrivelse av datagrunnlaget.

2. Brutto utlån

2.1. Lavere utlånsvekst i både person og- bedriftsmarkedet

- Bankenes⁴ utlån i personmarkedet⁵ var 2,6 prosent høyere ved utgangen av første kvartal 2024 enn ett år før, se tabell 1. Tolv månedersveksten har det siste året blitt redusert i samtlige bankgrupper⁶, med størst nedgang i gruppen av store banker.
- Veksten i bankenes utlån til bedriftskunder har gått betydelig ned det siste året, til 5,1 prosent ved utgangen av første kvartal 2024, se tabell 2. Tolv månedersveksten i bedriftsmarkedet ble noe redusert for gruppen av mellomstore banker, men falt kraftig for de øvrige to bankgruppene.

Tabell 1 Utlånsvolum og utlånsvekst. Personmarkedet

		31.03.2023	30.06.2023	30.09.2023	31.12.2023	31.03.2024
Store banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	1613	1628	1634	1639	1633
	Kvartalsvekst (prosent)	0.3	0.9	0.4	0.3	-0.3
	Tolv månedersvekst (prosent)	3.9	3.4	2.8	1.9	1.2
Mellomstore banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	689	700	705	710	724
	Kvartalsvekst (prosent)	1.4	1.5	0.7	0.8	1.9
	Tolv månedersvekst (prosent)	6.2	4.9	4.2	4.5	5.1
Mindre banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	170	174	175	178	181
	Kvartalsvekst (prosent)	1.1	2.0	1.1	1.3	1.6
	Tolv månedersvekst (prosent)	6.9	6.1	5.2	5.6	6.1
Alle banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	2472	2501	2514	2527	2538
	Kvartalsvekst (prosent)	0.6	1.2	0.5	0.5	0.4
	Tolv månedersvekst (prosent)	4.7	4.0	3.3	2.9	2.6

Kilde: Finanstilsynet

⁴ Inkludert heleide kreditt- og finansieringsforetak, se vedlegg 2 for nærmere detaljer.

⁶ Store banker: DNB Bank og de 6 store regionsparebankene (Sparebank 1 Nord-Norge, Sparebank 1 SMN, Sparebank 1 SR-Bank, Sparebank 1 Østlandet, Sparebanken Sør og Sparebanken Vest).
Mellomstore banker: Øvrige norske banker med en forvaltningskapital større enn 10 mrd. kroner.
Mindre banker: Norske banker med forvaltningskapital mindre enn 10 mrd. kroner.

Tabell 2 Utlånsvolum og utlånsvekst. Bedriftsmarkedet

		31.03.2023	30.06.2023	30.09.2023	31.12.2023	31.03.2024
Store banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	1114	1134	1135	1132	1158
	Kvartalsvekst (prosent)	3.2	1.8	0.1	-0.3	2.3
	Tolvmånedersvekst (prosent)	12.6	9.2	5.9	4.8	3.9
Mellomstore banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	287	296	299	306	313
	Kvartalsvekst (prosent)	2.2	3.0	1.1	2.4	2.3
	Tolvmånedersvekst (prosent)	9.9	10.1	10.3	9.0	9.1
Mindre banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	63	64	65	66	67
	Kvartalsvekst (prosent)	1.5	1.8	1.4	1.4	2.0
	Tolvmånedersvekst (prosent)	12.6	9.1	7.5	6.2	6.7
Alle banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	1464	1494	1499	1504	1538
	Kvartalsvekst (prosent)	2.9	2.0	0.3	0.3	2.3
	Tolvmånedersvekst (prosent)	12.1	9.4	6.8	5.7	5.1

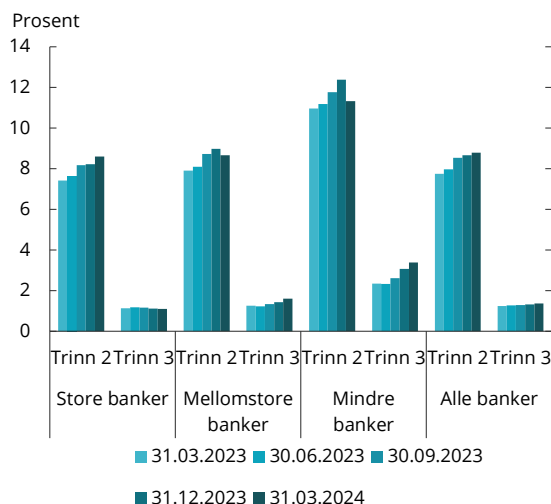
Kilde: Finanstilsynet

2.2. Økning i utlån med vesentlig økt kredittrisiko

- Andelen utlån med vesentlig økt kredittrisiko (dvs. utlån i trinn 2 og 3 samlet) var 10,2 prosent for bankene samlet ved utgangen av mars 2024, opp fra 9,0 prosent ett år tidligere. Utviklingen skyldes hovedsakelig en økning i andelen utlån i trinn 2, dvs. utlån med vesentlig økt kredittrisiko som ikke er kredittforringet, se figur 1. Andelen utlån i trinn 2 økte i samtlige bankgrupper i løpet av det siste året.
- Andelen utlån i trinn 3, dvs. kredittforringede utlån, har økt noe for bankene samlet siste år. Økningen var størst for gruppen av mindre banker. Det har også vært en svak økning i andelen trinn 3-utlån i gruppen av mellomstore banker, til tross for salg av misligholdte utlånsporteføljer i forbrukslånsbankene som ligger i denne gruppen. Det siste året har salg av misligholdte forbrukslån gått ned.⁷
- Andelen utlån med vesentlig økt kredittrisiko har det siste året økt for bankene samlet både i personmarkedet og bedriftsmarkedet, se figur 2. I begge kundegrupper er det primært en økning i andelen trinn 2-utlån som forklarer denne utviklingen, men det har også vært en svak økning i andelen trinn 3-utlån både i personmarkedet og bedriftsmarkedet.

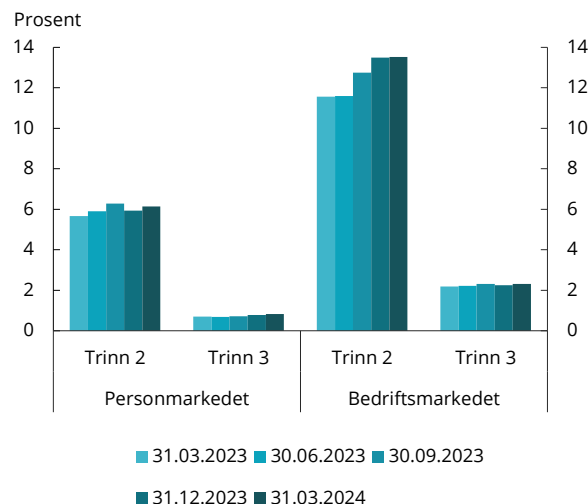
⁷ For mer om salg av misligholdte forbrukslån, se Finanstilsynets [resultatrapport for finansforetak, 1. kvartal 2024](#).

Figur 1 Andel utlån med vesentlig økt kredittrisiko. Fordelt på bankgrupper

Kilde: Finanstilsynet

Figur 2 Andel utlån med vesentlig økt kredittrisiko. Fordelt på kundegrupper

Kilde: Finanstilsynet

3. Tapsavsetninger

Bankenes tapsavsetninger skal være forventningsrette og bygge på scenarioer som reflekterer beste anslag på den framtidige makroøkonomiske utviklingen basert på eksternt tilgjengelig informasjon. Ved utgangen av første kvartal 2024 var veksten i økonomien lav, og prisstigningen på et høyt, men avtakende nivå. I tiden fremover forventer sentrale prognosemiljøer lav økonomisk vekst, fortsatt nedgang i inflasjonen, og at styringsrenten holder seg på dagens nivå en god stund fremover. Samtidig er det stor usikkerhet om den videre økonomiske utviklingen, noe som gjør det utfordrende å anslå forventet tap.

3.1. Stabil utvikling i bankenes samlede avsetningsgrad

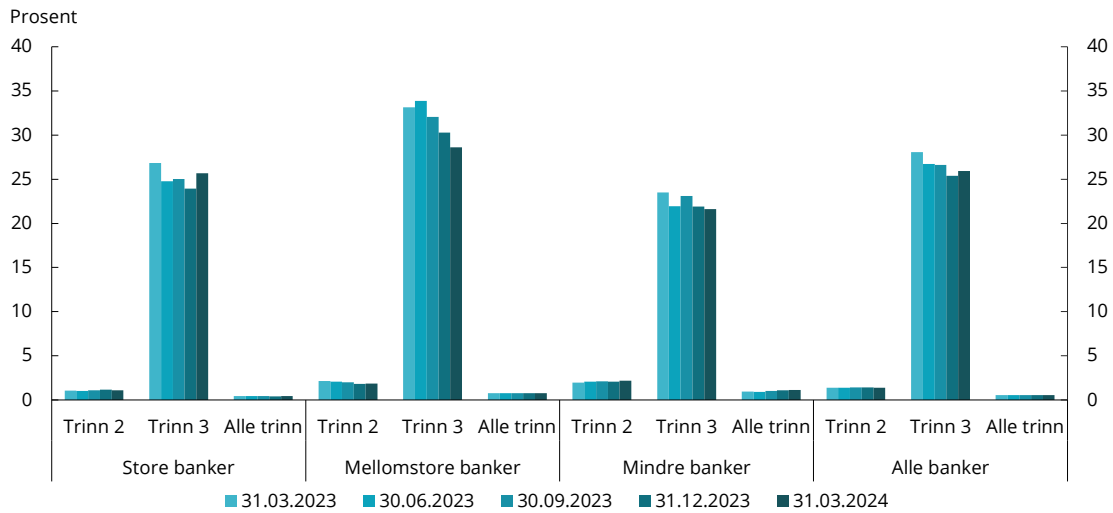
- Bankenes samlede tapsavsetninger som andel av utlånsvolumet (avsetningsgrad) var 0,6 prosent ved utgangen av første kvartal 2024, tilnærmet uendret fra kvartalet før, se figur 3. Nivået var også likt som ett år før. Det siste året er avsetningsgraden omtrent uendret for gruppene av store og mellomstore banker, mens den har økt svakt for gruppen av mindre banker.

3.2. Noe lavere avsetningsgrad i trinn 3

- Avsetningsgraden for utlån i trinn 3 var 26 prosent ved utgangen av mars 2024, ned fra 28 prosent ett år før. Bankene forventer dermed noe lavere tap på kredittforringede utlån. Avsetningsgraden i trinn 3 er redusert i samtlige bankgrupper det siste året. I gruppene av mindre og mellomstore banker må utviklingen ses i sammenheng med salg av misligholdte porteføljer av lån i forbrukslånsbanker. I gruppen av store banker har utviklingen variert på tvers av bankene. Samlet sett kan lavere avsetningsgrad i trinn 3 blant annet knyttes til endrede forutsetninger i tapsberegningene samt konstateringer og tilbakeføringer av tidligere tapsavsetninger, spesielt for utlån til næringene olje, gass og offshore.
- I trinn 2 har avsetningsgraden vært stabil på 1,4 prosent det siste året.

- Trinn 1 består av utlån hvor kredittrisikoen ikke anses økt, og har svært lav avsetningsgrad. Det siste året har tapsavsetningene på utlån i trinn 1 vært stabilt på 0,1 prosent av utlånsvolumet.

Figur 3 Avsetningsgrad for utlån i IFRS 9-trinn⁸. Fordelt på bankgrupper

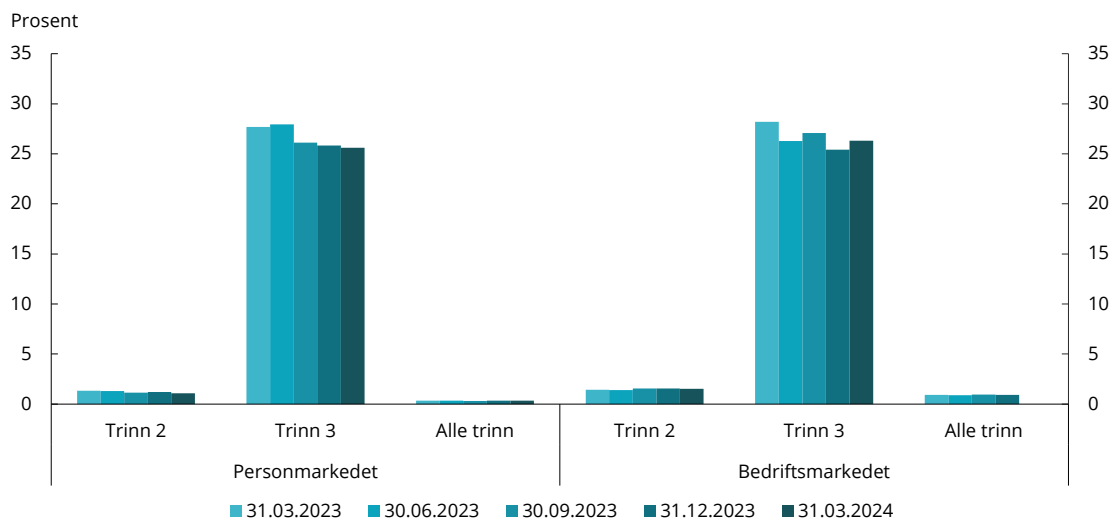
Kilde: Finanstilsynet

3.3. Avsetningsgraden uendret i personmarkedet og marginalt opp i bedriftsmarkedet

- Avsetningsgraden på bankenes samlede utlån (alle trinn) til personkunder var 0,3 prosent per 31. mars 2024, uendret sammenliknet med ett år før, se figur 4. For utlån i trinn 2 og 3 til personkunder har avsetningsgraden gått noe ned. Forbrukslånsbankenes salg av misligholdte utlånsporteføljer har isolert sett bidratt til lavere avsetningsgrad i personmarkedet.
- For bankenes utlån til bedrifter var avsetningsgraden 1,0 prosent ved utgangen av mars 2024, marginalt opp fra 0,9 prosent ett år før.
- Det siste året har nivået av tapsavsetninger på kredittforringede utlån (trinn 3) vært relativt likt i personmarkedet og bedriftsmarkedet. For utlån i trinn 2 har avsetningsgraden vært noe høyere i bedriftsmarkedet enn i personmarkedet i samme periode. Denne differansen har også blitt noe større som følge av at avsetningsgraden i trinn 2 i bedriftsmarkedet har gått marginalt opp.

⁸ Kun utlån som vurderes i IFRS 9-trinn, det vil si utlån vurdert til amortisert kost og utlån vurdert til virkelig verdi over utvidet resultat, er inkludert i figuren. Utlån vurdert til virkelig verdi over ordinært resultat er ikke inkludert. Slike utlån utgjør kun en liten andel (om lag 3 prosent) av bankenes samlede utlån. Avsetningsgraden i trinn 1 er svært lav i samtlige bankgrupper, og vises derfor ikke i figuren. Videre betyr avsetningsgrad for "Alle trinn" at tapsavsetninger i IFRS 9-trinn 1 til 3 ses i forhold til summen av utlånsvolumet i alle tre trinn. Ovennevnte gjelder også for figur 4.

Figur 4 Avsetningsgrad for utlån i IFRS 9-trinn. Fordelt på kundegrupper

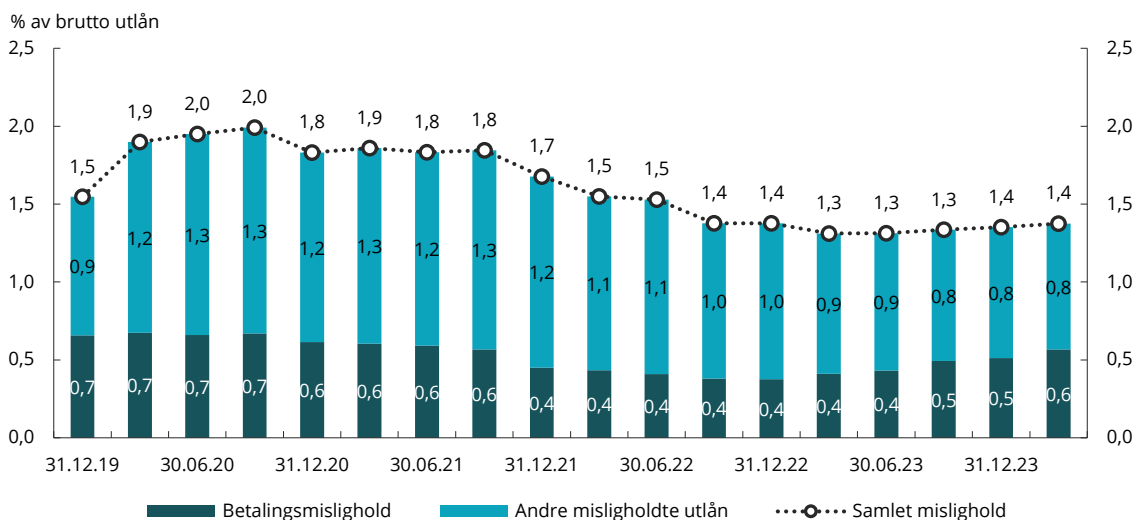
Kilde: Finanstilsynet

4. Misligholdte utlån

4.1. Økt betalingsmislighold, men samlet misligholdsandel fremdeles lav

- Misligholdsandelen (misligholdte utlån i prosent av brutto utlån) var 1,4 prosent ved utgangen av første kvartal 2024, marginalt opp sammenliknet med ett år før, se figur 5.
- Nivået av betalingsmislighold (krav forfalt med mer enn 90 dager) har økt noe siste år, til tross for porteføljesalg i forbrukslånsbanker. Det har vært en økning i volumet av betalingsmislighold i samtlige bankgrupper det siste året.
- Nivået av andre misligholdte utlån (lån hvor det er lite sannsynlig at låntaker vil være i stand til å innfri sine forpliktelser) var lavere ved utgangen av første kvartal 2024 enn ett år før. Det er gruppen av store banker som driver nedgangen.
- Per 31. mars 2024 utgjorde betalingsmislighold 41 prosent av samlet misligholdt volum, opp fra 31 prosent ett år tidligere.

Figur 5 Misligholdte utlån, fordelt på betalingsmislighold og andre misligholdte utlån

Kilde: Finanstilsynet

4.2. Noe høyere misligholdsandel i personmarkedet, marginal nedgang i bedriftsmarkedet

- For bankenes utlån til personkunder var misligholdsandelen⁹ 0,8 prosent, marginalt opp fra året før, se tabell 3. Misligholdsandelen i personmarkedet har det siste året økt i alle tre bankgrupper, og særlig i gruppen av mindre banker. Økningen i de mindre og mellomstore bankene var primært relatert til forbrukslånsbanker, til tross for at det har vært porteføljesalg i slike banker. Isolert sett har porteføljesalgene bidratt til et lavere nivå av misligholdte personmarkedslån.
- Misligholdsandelen er høyere for utlån til bedrifter enn for personkunder. Per 31. mars 2024 var misligholdsandelen 2,4 prosent i bedriftsmarkedet, marginalt lavere enn året før. Gruppen av store banker har hatt en nedgang i andelen misligholdte bedriftsutlån siste år, primært grunnet en reduksjon i andre misligholdte utlån. I de øvrige to bankgruppene har nivået av misligholdte bedriftsutlån økt det siste året. Økningen var særlig stor i gruppen av mindre banker, som nå har en klart høyere misligholdsandel i bedriftsmarkedet enn de større bankene. Flere av de mindre bankene har hatt økt mislighold i bedriftsporteføljen siste år. Nivået av betalingsmislighold i bedriftsmarkedet har økt i samtlige bankgrupper siste år.

⁹ Summen av betalingsmislighold og andre misligholdte utlån som andel av brutto utlån.

Tabell 3 Misligholdsandel, fordelt på kunde- og bankgrupper

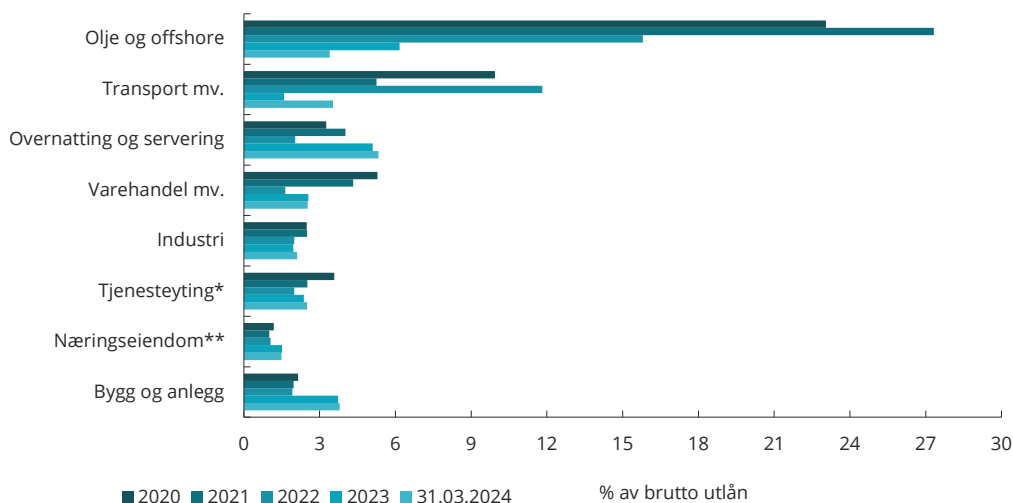
Personmarkedet	31.03.2023	30.06.2023	30.09.2023	31.12.2023	31.03.2024
Store banker	0.40	0.36	0.39	0.39	0.42
Mellomstore banker	1.09	1.11	1.22	1.25	1.32
Mindre banker	1.96	1.88	2.07	2.33	2.49
Alle banker	0.70	0.67	0.74	0.77	0.82
Bedriftsmarkedet	31.03.2023	30.06.2023	30.09.2023	31.12.2023	31.03.2024
Store banker	2.46	2.54	2.40	2.28	2.20
Mellomstore banker	2.16	1.96	2.09	2.24	2.27
Mindre banker	3.45	3.63	4.12	5.22	5.66
Alle banker	2.44	2.47	2.41	2.40	2.36

Kilde: Finanstilsynet

4.3. Økt misligholdsandel i flere næringer

- Enkelte næringer er spesielt sårbare når inflasjon og økt rentenivå medfører innstramminger i husholdningenes konsum. Dette gjelder særlig varehandelen og deler av tjenesteytingen (inkl. overnatting og serveringsvirksomhet), som sammen med næringen bygg og anlegg har opplevd en økning i antall konkursrammede bedrifter, se [Finansielt utsyn juni 2024](#). Misligholdsandelen i disse næringene økte i 2023, og har holdt seg omtrent på dette nivået så langt i 2024, se figur 6.
- Bankene er betydelig eksponert mot næringseiendom. Flere eiendomsselskaper har fått svakere betjeningsevne etter renteøkningen, samtidig som prisen på mange næringseiendommer har falt. Misligholdsandelen for utlån til næringseiendom er fremdeles på et lavt nivå, til tross for at andelen økte noe i 2023. Så langt i 2024 har andelen vært relativt stabil.
- Misligholdsandelen for bankenes utlån til olje- og offshorerelaterte næringer gikk ytterligere ned i første kvartal 2024, til 3,4 prosent ved utgangen av kvartalet. Misligholdsandelen i disse næringene har gått betydelig ned siden utgangen av 2021, da andelen var 27,3 prosent.
- Utlån til industri har siden utgangen av 2021 vist tegn til forbedret kredittkvalitet, men økte noe i første kvartal 2024.
- Misligholdsandelen for bankenes utlån til transportnæringen har variert de siste årene. Andelen økte betydelig i 2022, som kan ha sammenheng med at næringen ble negativt påvirket av de høye prisene på strøm og drivstoff. I 2023 sank misligholdsandelen i denne næringen vesentlig, før den gikk klart opp igjen i første kvartal 2024.

Figur 6 Misligholdte utlån i utvalgte enkelt næringer

Kilde: Finanstilsynet

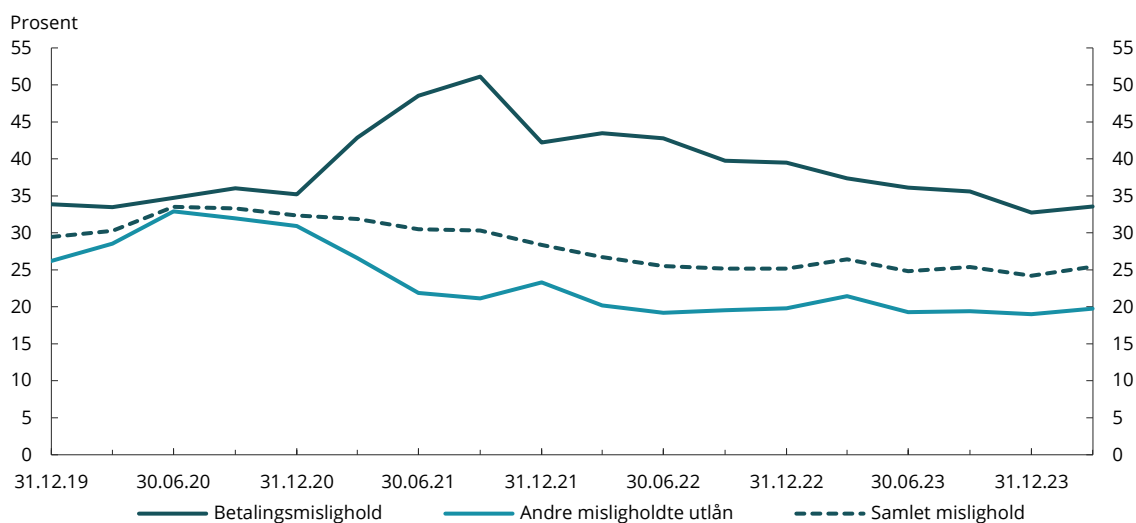
Utlån til de utvalgte enkelt næringsgruppene utgjør 85 prosent av bankenes utlån til bedrifter. *Faglig, finansiell og forretningsmessig tjenesteyting. **Omsetning og drift av fast eiendom.

5. Tapsavsetninger på misligholdte utlån

5.1. Lavere tapsforventninger for misligholdte utlån

- Per 31. mars 2024 forventet bankene lavere tap på utlån som er forfalt med mer enn 90 dager (betalingsmislighold) enn ett år tidligere, se figur 7. Det var også en svak nedgang i avsetningsgraden for andre misligholdte utlån.
- Avsetningsgraden på samlet mislighold har gått svakt ned det siste året, til 25,4 prosent ved utgangen av første kvartal 2024.

Figur 7 Avsetningsgrad på misligholdte utlån

Kilde: Finanstilsynet

5.2. Redusert avsetningsgrad for misligholdte utlån både i personmarkedet og bedriftsmarkedet

- Avsetningsgraden for bankenes misligholdte utlån til personkunder har det siste året avtatt noe, til 24,8 prosent ved utgangen av første kvartal 2024, se tabell 4. Avsetningsgraden er vesentlig høyere i gruppene av mellomstore og mindre banker enn i gruppen av store banker. Dette kommer primært av at forbrukslånsbankene ligger i de førstnevnte gruppene, og disse bankene forventer større tap på sine misligholdte utlånsporteføljer enn tradisjonelle banker.
- Avsetningsgraden for bankenes misligholdte utlån til bedriftskunder gikk marginalt ned for bankene samlet siste år. Nivået økte marginalt i gruppen av store banker, mens det gikk svakt ned for de øvrige to bankgruppene.

Tabell 4 Avsetningsgrad på misligholdte utlån, fordelt på kunde- og bankgrupper

Personmarkedet	31.03.2023	30.06.2023	30.09.2023	31.12.2023	31.03.2024
Store banker	12.9	10.8	10.1	9.6	8.7
Mellomstore banker	41.2	40.2	37.8	37.9	38.1
Mindre banker	21.4	19.4	19.7	19.9	20.8
Alle banker	26.9	26.0	24.7	24.7	24.8
Bedriftsmarkedet	31.03.2023	30.06.2023	30.09.2023	31.12.2023	31.03.2024
Store banker	27.9	25.0	27.3	26.2	28.7
Mellomstore banker	19.0	20.3	19.0	16.8	17.9
Mindre banker	25.4	25.3	27.3	23.4	23.3
Alle banker	26.2	24.3	25.9	24.2	26.0

Kilde: Finanstilsynet

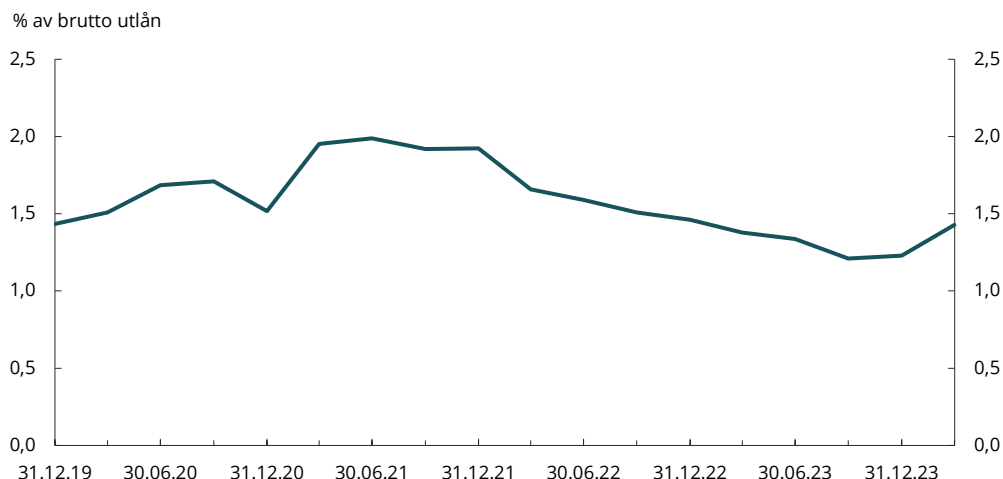
6. Betalingslettelser

6.1. Andelen utlån merket med betalingslettelser økte i første kvartal, men er uendret siste år

- For bankene samlet økte andelen utlån merket med betalingslettelser¹⁰ noe i første kvartal, til 1,4 prosent per 31. mars 2024, se figur 8. Økningen var hovedsakelig relatert til gruppen av store banker. Andelen var ved utgangen av første kvartal på samme nivå som ett år før.

¹⁰ Utlån merket med betalingslettelser (med og uten tapsavsetninger) i prosent av brutto utlån

Figur 8 Utlån med betalingslettelser

Kilde: Finanstilsynet

6.2. Svak økning i betalingslettelser i personmarkedet, marginal nedgang i bedriftsmarkedet

- Andelen utlån merket med betalingslettelser i personmarkedet har så langt vært lite påvirket av økt inflasjon og rente, og nivået har det siste året økt svakt til 0,7 prosent av utlånsvolumet, se tabell 5. Økningen i personmarkedet gjelder hovedsakelig gruppen av store banker.
- I bedriftsmarkedet gikk andelen utlån med betalingslettelser ned fra 2,8 til 2,7 prosent det siste året. I gruppen store banker har andelen variert i perioden, men samlet sett gått marginalt ned. I gruppen mellomstore banker har andelen utlån med betalingslettelser samlet sett gått marginalt ned. I gruppen av mindre banker har det vært en økning i nivået av betalingslettelser til bedriftskunder siste år.

Tabell 5 Andel utlån med betalingslettelser, fordelt på kunde- og bankgrupper

Personmarkedet	31.03.2023	30.06.2023	30.09.2023	31.12.2023	31.03.2024
Store banker	0.50	0.51	0.50	0.66	0.73
Mellomstore banker	0.68	0.64	0.62	0.65	0.64
Mindre banker	0.93	0.83	0.89	0.99	1.01
Alle banker	0.58	0.57	0.56	0.68	0.72
Bedriftsmarkedet	31.03.2023	30.06.2023	30.09.2023	31.12.2023	31.03.2024
Store banker	3.01	2.98	2.55	2.29	2.91
Mellomstore banker	1.82	1.74	1.70	1.81	1.71
Mindre banker	2.74	2.52	2.97	3.43	3.63
Alle banker	2.77	2.71	2.40	2.25	2.69

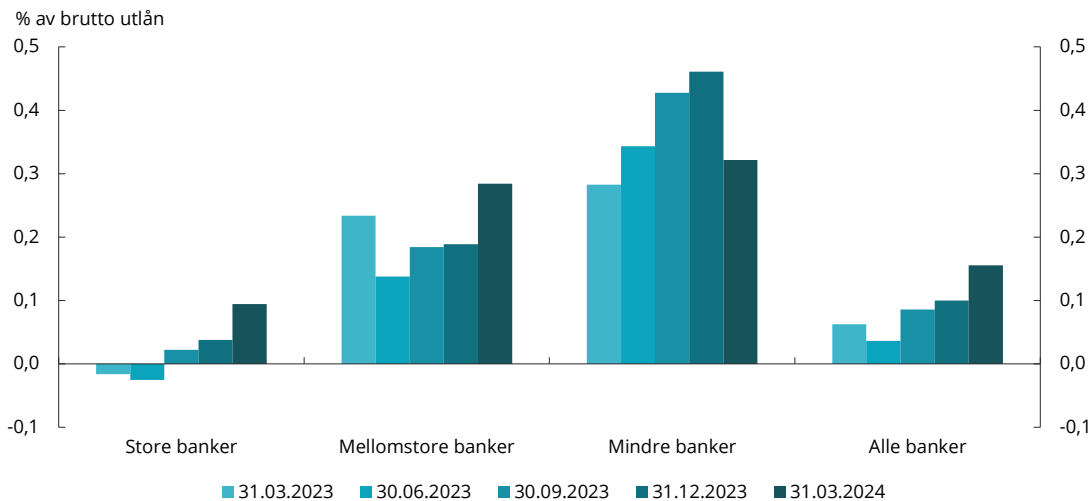
Kilde: Finanstilsynet

7. Resultatførte utlånstap

7.1. Lavt tapsnivå i bankene, men økning siste år

- Norske bankers samlede resultatførte utlånstap i første kvartal 2024 utgjorde 0,16 prosent (annualisert) av den gjennomsnittlige utlånsmassen, opp fra 0,06 prosent i samme periode året før, se figur 9. Tapsnivået har økt i samtlige bankgrupper det siste året, og økte mest i gruppen av store banker. Denne gruppen hadde netto tap i første kvartal, mot netto tilbakeføringer ett år tidligere.

Figur 9 Resultatførte tap (akkumulert og annualisert) på utlån, garantier og ubenyttet kredittamme

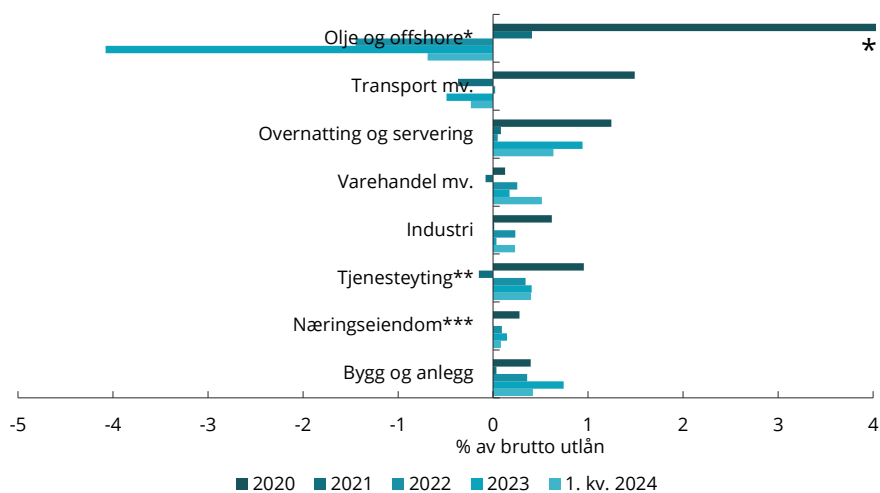

Kilde: Finanstilsynet

7.2. Lavere tapsnivå i flere næringer i starten av 2024

- I 2023 økte tapene i flere næringer, om enn fra lave nivåer, se figur 10. Det var en særlig stor økning i tapsnivået for utlån til overnatting og servering, og til bygg og anlegg. I første kvartal 2024 gikk tapsnivået noe ned i disse næringene, men økte i enkelte andre næringer, herunder varehandel og industri.
- Bankene samlet hadde netto tilbakeføring av tap i olje- og offshorerelaterte næringer både i 2022, 2023 og i første kvartal 2024. Den ytterligere økningen i olje- og gasspriser etter Russlands angrep på Ukraina reduserte bankenes tapsrisiko på utlån til disse næringene. Det var også netto tilbakeføringer i transportnæringen både i 2023 og starten av 2024.
- Utlån til næringseiendom sto for 42 prosent av bankenes samlede utlån til bedrifter per 31. mars 2024. Bankenes tap på slike utlån har vært lave de siste årene, og utgjorde 0,1 prosent av utlånsvolumet til denne næringen i første kvartal.

Figur 10 Tap på utlån til utvalgte enkeltnæringer

Kilde: Finanstilsynet

Utlån til de utvalgte enkeltnæringerne utgjør 85 prosent av bankenes utlån til bedrifter. *Utlånstapene i 2020 var 8,4 prosent, men X-aksen er skalert ned for å tydeliggjøre endringer i tapsnivå for øvrige næringer. **Faglig, finansiell og forretningsmessig tjenesteyting. ***Omsetning og drift av fast eiendom.

Vedlegg

Vedlegg 1: IFRS 9

En av erfaringene etter den internasjonale finanskrisen var at bankene regnskapsførte for lave tap og at dette ble gjort for sent. I etterkant av krisen var det enighet om at bankenes tapsavsetninger bør baseres på *forventet tap* for å synliggjøre kvaliteten på bankenes utlånsportefølje. IFRS 9 erstattet 1. januar 2018 IAS 39 som regnskapsstandard for finansielle instrumenter.¹¹ Standarden angir rammer for bankenes tapsføring og krever at bankene regnskapsfører forventet tap basert på best tilgjengelige informasjon på rapporteringstidspunktet om historiske, nåværende og fremtidige forhold. Prognoser skal i utgangspunktet baseres på eksternt tilgjengelig informasjon, for eksempel makroøkonomiske prognoser fra Norges Bank, Statistisk sentralbyrå eller andre anerkjente institusjoner. Dersom banken mener at disse prognosene ikke er relevante og velger å legge til grunn egne makroprognoser i framskrivningene, må dette begrunnes og dokumenteres.

Beregningen av forventet tap skal være et resultat av estimerte tap i flere scenarier, som vektet etter sannsynligheten for at de ulike scenarioene vil inntreffe. I oppgangstider, normale økonomiske tider og moderate nedgangskonjunkturer er utlånstapene som oftest svært lave eller lave, mens tapene kan bli svært høye i en alvorlig nedgangskonjunktur. Det er viktig at bankene i beregningen av forventet tap tar høyde for at det kan være betydelig ikke-linearitet i tapene i et nedgangsscenario sammenliknet med basisscenarioet.

I beregningen av forventet tap etter IFRS 9, skal lånene plasseres i ett av tre trinn. Trinn 1 inneholder lån hvor kredittrisikoen ikke anses vesentlig økt, og tapsavsetningen beregnes som forventet kreditttap over de neste 12 månedene. Lån som har en vesentlig økt kredittrisiko siden førstegangsinnregning, skal klassifiseres i trinn 2. Når kredittrisikoen har økt så mye at lånet anses kredittforringet, skal lånet klassifiseres i trinn 3. Et lån regnes som kredittforringet når en eller flere hendelser som har negativ effekt på estimerte fremtidige kontantstrømmer, har inntruffet. Etter Finanstilsynets vurdering er det rimelig å legge til grunn at kredittforringede lån er det samme som misligholdte lån, jf. Finanstilsynets brev til bankene om forventet kreditttap i årsregnskapene for 2020.¹² Lån hvor det er innvilget betalingslettelse for å avhjelpe finansielle problemer hos kunden, vil etter IFRS 9 klassifiseres i enten trinn 2 eller trinn 3. I trinn 2 og 3 beregnes tapsavsetningen som forventet kreditttap over eiendelens forventede levetid.

Vedlegg 2: Datagrunnlag

Rapporten er hovedsakelig basert på innrapporterte størrelser fra Offentlig regnskapsrapportering for banker og finansieringsforetak (ORBOF). Foretakene rapporterer til ORBOF på ikke-konsolidert nivå. Heleide kreditt- og finansieringsforetak er inkludert i tallene for banker for å få størrelsene på tilnærmet konsolidert nivå. Deler av bankenes samlede utlån er overført til deleide kredittforetak, men siden bankene ikke rapporterer tap på slike utlån, er det valgt å ikke inkludere dette utlånsvolumet i datagrunnlaget.

Figurer og omtale av tap og mislighold i enkelt næringer er basert på bankenes rapportering av spesifikasjon av tap på utlån (KRT-1131).

¹¹ For norske banker som har utstedt børsnoterte instrumenter, har IFRS vært gjeldende fra 1. januar 2018. Øvrige norske banker har vært pålagt å bruke IFRS 9 siden 1. januar 2020.

¹² <https://www.finanstilsynet.no/contentassets/eb5febe11aee436dbade01dd9583751b/forventet-kredittap-i-arsregnskapene-for-2020.pdf>

Finanstilsynet
Revierstredet 3
P.O. Box 1187 Sentrum
NO-0107 Oslo

Tel. +47 22 93 98 00
post@finansilsynet.no
finansilsynet.no

